

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcov : **1/ J. Ď.**, bývajúci S., **2/ E. Ď.**, bývajúca S., proti žalovanému : **P. Š.**, bývajúci ., **o náhradu škody, o návrhu žalobcov 1/, 2/ na oslobodenie od súdnych poplatkov a na ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov, o námietke zaujatosti**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp.zn. 14 C 262/2002, o dovolaní žalobcov 1/, 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 16. decembra 2005 sp.zn. 5 Co 390/2005, o dovolaní žalobcov 1/, 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 28. júna 2007 sp.zn. 5 NcC 18/2007

t a k t o :

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Žiline z 16. decembra 2005 sp.zn. 5 Co 390/2005 a uznesenie Okresného súdu Žilina z 29. júla 2005 sp.zn. 14 C 262/2002 a vec vracia Okresnému súde Žilina na ďalšie konanie.

Z a s t a v u j e dovolacie konanie proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 28. júna 2007 sp.zn. 5 NcC 18/2007.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina uznesením z 29. júla 2005 č.k. 14 C 262/2002-60 žalobcom 1/, 2/ nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov a neustanovil im na ochranu ich záujmov v tejto veci zástupcu z radov advokátov. V odôvodnení uviedol, že žalobcovia 1/, 2/ nepreukázali a súd ani inak nezistil, že na ich strane sú ťaživé sociálne pomery, ktoré by im bránili alebo znemožňovali zaplatiť súdny poplatok z konania bez toho, aby bola ohrozená ich výživa a preto im nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov, čím nespĺnili zákonné predpoklady na ustanovenie zástupcu z radov advokátov na ochranu ich záujmov.

Na odvolanie žalobcov 1/, 2/ Krajský súd v Žiline uznesením z 16. decembra 2005 č.k. 5 Co 390/2005-84 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. Stotožnil sa s dôvodmi súdu prvého stupňa a uviedol, že žalobcovia nepreukázali, aby na ich strane boli také ťaživé sociálne pomery, ktoré by im bránili alebo znemožňovali zaplatiť súdny poplatok z konania bez toho, aby bola ohrozená ich výživa.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia 1/, 2/, ktorého prípustnosť odvodzovali z ustanovenia § 241 ods. 2 písm.a/ v spojení s § 237 O.s.p., keďže odvolacie konanie sa konalo bez ich prítomnosti a právneho zastúpenia, čím im bola odňatá možnosť konať pred súdom. Navrhli, aby dovolací súd zrušil uznesenie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, aby odvolací súd ich oslobodil od súdnych poplatkov a pridelil im bezplatného právneho zástupcu a odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia.

Krajský súd v Žiline uznesením z 28. júna 2007 č.k. 5 NcC 18/2007-179 žalobcom 1/, 2/ nepriznal oslobodenie od súdneho poplatku za vznesenie námietky zaujatosti. V odôvodnení uviedol, že u žalobcov nie sú splnené podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 O.s.p. nakoľko v konaní nepreukázali, že by to ich osobné, majetkové a zárobné pomery odôvodňovali.

Proti predmetnému uzneseniu odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia 1/, 2/, namietali odňatie možnosti konať pred súdom, keďže sa pojednávanie konalo bez ich prítomnosti a zastúpenia právnikom a navrhli zrušiť uznesenie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň žiadali, aby boli oslobodení od platenia súdneho poplatku a bol im pridelený bezplatný právny zástupca.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), ide o rozhodnutie Krajského súdu v Žiline z 16. decembra 2005 sp.zn. 5 Co 390/2005.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Pokiaľ dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm.a/ O.s.p.), alebo uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností [§ 109 ods. 1 písm.c/] na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm.c/ (§ 239 ods. 1 písm.b/ O.s.p.), alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm.a/ O.s.p.), alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm.b/ O.s.p.), alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm.c/ O.s.p.).

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa o oslobodení od súdnych poplatkov a ustanovení právneho zástupcu z radov advokátov. Keďže dovolaním napadnuté potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených v § 239 ods. 1, 2 O.s.p. je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa citovaného zákonného ustanovenia nepripúšťa.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté vadou vymenovanou v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. (t.j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré môžu začať len na návrh, prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným). Pritom dôraz kládol na skúmanie väd žalobcami uplatnených v dovolaní, predovšetkým na tvrdenie

žalobcov, že odvolacím súdom im bola odňatá možnosť konať pred súdom, že teda v konaní došlo k vade podľa § 237 písm.f/ O.s.p. Existenciu tejto vady však dovolací súd nezistil.

Z ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom je taký postup súdu, ktorým sa účastníkovi odníma možnosť realizovať tie procesné práva, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Podľa § 214 ods. 2 písm.c/ O.s.p. účinného do 15. októbra 2008 pojednávanie netreba nariaďovať ak odvolanie smeruje proti uzneseniu.

V predmetnej veci dovolatelia napadli uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým im nepriznal oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a neustanovil im zástupcu z radov advokátov, odvolaním. Tým, že odvolací súd rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania, v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 písm.c/ O.s.p. účinného do 15. októbra 2008 neodňal žalobcom 1/, 2/ možnosť konať pred súdom.

Podľa § 237 písm.g/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Z obsahu spisu vyplýva, že JUDr. V. K., ako sudca Okresného súdu Žilina vydal v predmetnej veci dňa 29. júla 2005 uznesenie č.k. 14 C 262/2002-60, ktorým žalobcom 1/, 2/ nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov a neustanovil žalobcom 1/, 2/ na ochranu ich záujmov v tejto veci zástupcu z radov advokátov, keď nevyhovelo odvolaniu žalobcov, o čom svedčí aj predkladacia správa Krajskému súdu v Žiline zo dňa 16.8.2005 parafovaná JUDr. V. K.. Predmetné uznesenie prvostupňového súdu bolo potvrdené uznesením Krajského súdu v Žiline z 16. decembra 2005 sp.zn. 5 Co 390/2005. Uznesením Krajského súdu v Žiline z 20. decembra 2007 č.k. 5 NcC 137/2007-189 bol vec prejednávajúci sudca JUDr. V. K. vylúčený z pojednávania a rozhodovania veci vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp.zn. 14 C 262/2002. Už vo vyjadrení sudcov Okresného súdu Žilina vec prejednávajúci sudca JUDr. V. K. dňa 22. mája 2006 uviedol, že sa cíti byť vo veci zaujatý.

V danom prípade uznesenie prvostupňového súdu trpí vadou uvedenou v § 237 písm.g/ O.s.p., pretože vo veci rozhodoval vylúčený sudca. Uvedená vada, ku ktorej je dovolací súd povinný prihliadnuť podľa § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., aj v prípade, že ju žalobcovia v dovolaní výslovne neuplatnili, je tak závažná, že sama osebe je dôvodom pre zrušenie uznesenia odvolacieho súdu ako aj prvostupňového súdu. Z uvedených dôvodov dovolací súd zrušil uznesenie odvolacieho súdu ako aj uznesenie prvostupňového súdu (§ 243b ods. 1, 2 O.s.p.) a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Pokiaľ ide o uznesenie odvolacieho súdu z 28. júna 2007 č.k. 5 NcC 18/2007-179, voči ktorému žalobcovia 1/, 2/ podali dovolanie je potrebné uviesť, že Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) predovšetkým skúmal, či sú splnené podmienky, za ktorých môže o dovolaní konať. Zistil, že tieto podmienky nie sú splnené.

Podľa § 103 O.s.p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky konania, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Podľa § 104 ods. 2 O.s.p. ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí pre to vhodné opatrenia. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok podmienky konania odstrániť, konanie zastaví.

Podľa § 241 ods. 1 O.s.p. v dovolaní sa musí popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu a z akých dôvodov sa toto rozhodnutie napáda, prípadne ktoré dôkazy by sa mali vykonať na preukázanie dôvodov dovolania a čoho sa dovolateľ domáhal. Dovolateľ musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná.

Ustanovenie § 241 ods. 1 druhej vety O.s.p. zakotvuje tzv. povinné zastúpenie dovolateľa, ktorého účelom je, aby účastníkovi, ktorý sám právnické vzdelanie nemá, bola poskytnutá kvalifikovaná právna pomoc, aby dovolanie vyhovovalo požiadavkám ustanovenia § 241 ods. 1 a 2 O.s.p. a aby dovolací súd tak mohol rozhodnúť bez zbytočných prietáhov. Nedostatok zastúpenia dovolateľa kvalifikovaným zástupcom bráni dovolaciemu súdu vo veci

d'alej konať. Citované ustanovenie § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p. je totiž ustanovením kogentnej povahy, ktoré nepripúšťa výnimky.

Nedostatok podmienky povinného zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní je možné odstrániť tým, že si dovolateľ zvolí kvalifikovaného zástupcu a k dovolaniu pripojí jeho plnomocenstvo. Ak tak neurobí, a to ani na výzvu súdu, súd dovolacie konanie zastaví.

Dovolatelia nemajú právnické vzdelanie. Okresný súd Žilina uznesením z 18. mája 2009 č.k. 14 C 262/2002-262 neustanovil žalobcom 1/, 2/ zástupcu z radov advokátov pre dovolacie konanie – dovolanie navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č.k. 5 Co 390/2005-84 zo dňa 16. decembra 2005 a pre dovolacie konanie – dovolanie žalobcov proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline 5 NcC 18/2007 zo dňa 28. júna 2007. Na odvolanie žalobcov Krajský súd v Žiline uznesením z 29. októbra 2009 č.k. 10 Co 168/2009-277 potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o neustanovení zástupcu z radov advokátov pre dovolacie konanie aj v predmetnej veci. I napriek uvedenému žalobcovia ostali nečinní, nedostatok svojho kvalifikovaného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní neodstránili. Toto neučinili ani do rozhodnutia dovolacieho súdu.

Keďže dovolatelia neodstránili procesný nedostatok podmienky dovolacieho konania, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolacie konanie proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 28. júna 2007 sp.zn. 5 NcC 18/2007 podľa § 104 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243c O.s.p. zastavil.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. mája 2010

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová